

Горянинъ. Испитахъ го и мога да говоря. Щомъ заспахъ, предъ погледа ми мина цѣлиятъ онзи животъ на слѣпо славогонство, умопомрачена похотность, самозабрава въ лично угодничество — и се потърсихъ. Азъ почувствувахъ за мигъ всичката умраза, що хранѣха къмъ мене всички, намиращи се подъ моята властъ и разбрахъ колко е била суетна моята сила! . . . И когато помислихъ, че азъ съмъ равенъ на другитѣ — сърдцето ми пожела, за първи пѣтъ въ моя животъ, да се сближа съ всички; да бжда срѣдъ тѣхъ, да сподѣля тѣхнитѣ радости и скѣрби. За мигъ азъ видѣхъ всички околни, събрали се да посрещнатъ своя новъ братъ. И отишълъ между тѣхъ, разбралъ ги — азъ почувствувахъ каква върховна наслада било да живѣешъ съ радоститѣ и болкитѣ на другитѣ и да се чувствувашъ равенъ съ тѣхъ! . . . Ето всичкиятъ смисълъ въ живота. . . Миналото ми е падение. Змейщината у менъ ме заслѣпяваше. Сега азъ прогледахъ (леко отдѣхва). И тъй много се радвамъ, радвамъ! Сега вече чувствувамъ какво е човѣщина, какво е обичъ между свои и въ какво безпѣтие ме е тикала моята змейщина! . . . Когато наредя работитѣ си тукъ — ще посетя познатитѣ си Змейове и ще имъ разправа моето прераждане.

Гуга. Когато ходихме на гости у Полянина, тамъ задъ деветѣхъ морета, той сжщо ти казваше, но ти разбра ли го?

Горянинъ (спомнилъ си). Права си. И това ме кара да мисля, че до като не лишишъ нѣкого отъ това, което го прави звѣръ, прераждане не може да стане. И именно за това съмъ ти благодаренъ.

Гуга. Азъ знаяхъ това и то ме накара да ти махна крилцата.

Горянинъ. И само ти можеше да сторишъ това, защото ти надминавашъ всички и по умъ, и по хубостъ и по човѣщина.

Гуга. Ако не бѣхъ такава, азъ нѣмаше да те очаквамъ въ живота си безъ да те бѣхъ виждала. Желаяхъ те, защото нашитѣ момци ми се виждаха недостойни за мене. Но когато ме доведе тукъ и те познахъ отъ близо — погнусихъ се отъ тебе. И още когато ти ми каза тайната си — азъ се решихъ. Не се кая за стореното отъ мене. И се очудвамъ, че въ толкозъ малко време, ти си разкрилъ толкова хубави нѣща.

Горянинъ. Всѣки на моитѣ години може да стори това и да го разбере. Доста е само човѣшки да погледне на живота и да не ламти къмъ онова, което е срамотно.

Гуга. Помни, че ти всички ни ще спечелишъ. И всички ще те боготворимъ.

Горянинъ. Дано! Дано! Това ще е върховната ми награда.